

talanul egy oly kérdésben, amelynek igen komoly jelentősége van, mert hiszen elvégre a munkaadónak tudnia kell, hogy mikor nyílik joga arra a lépésre, amelynek esetleges késői gyakorlása viszont igen könnyen „megbocsátás”-nak magyarázható.

Quid juris?

F. P.

Érdekes kamathatározatok. Kamatjogunk rendezetlenségéről többször történt már emlékezés a P. J. hasábjain.* Törvényes szabályozás és egységesen kialakult gyakorlat hiánya, évek óta a legnagyobb bizonytalanságot eredményezte e téren. Nincs elvi magaslát, amelyről nézve valami rendszert tudnánk felfedezni a divergáló, egymásnak ellentmondó kamathatározatokban. Ha a következőkben bemutatott újabb határozatoknak éppen ezért elvi értéket, a konkrét tényálláson tulmenő jelentőséget nem is tulajdoníthatunk, az indokolásokban talált, stereotip visszatérő motívumok még halványan és még szaggatottan, de már jelzik az irányt, amely felé a judikatúra halad.

Már régebbi határozatok felismerték a valorizáció és a kosztkamat kikötésének célbeli analógiáját és ez alapon a szerződésileg megállapított kosztkamatot megítélték. (P. IV. 5292—4893/24.) Az újabb határozatok is ezen az alapon állanak (P. IV. 3907/25—1926 május 27.), sőt e megfontolásra támaszkodó indokolással ítelt meg a VII. tanácsa szerződésileg kikötött havi 6%-os kamatot, mert a megállapodás idején a szokásos kosztkamat mértékét meg nem haladta. Ugyanez az ítélet kiemeli, hogy az a körülmény, mely szerint a kamatfizetési időben a törvényes kamatkártérítés mértéke heti 2%-ról havi 1 és $\frac{1}{2}$ %-re szállítottatott le, a szerződésileg meghatározott havi 6% kamat mérvének leszállítására okul nem szolgálhat. (P. III. 7966/25—1926 május 26.) Kosztkamat nem kereskedővel szemben is megáll. (Előbbi P. IV. 3907/1925. sz.) De éppen, mert a kosztkamat kikötésének rendeltetése az, hogy a devalvációból eredő károsodást a hitelező az adósra hárítsa, viszont abban az esetben, ha az adós szolgáltatása valamely terménynek ára, mint értékmérő után igazodik: kosztkamat jogérvényesen ki nem köthető. Sőt az ilyen, a terményérték szolgáltatása mellett kosztkamatot is kikötő szerződés, amennyiben a kiuzsorázás egyéb feltételei fennforognak: mint a jó erkölcsökbe ütköző (uzsorás) szerződés semmis lehet. (P. IV. 5901/1925—1926 május 19.)

Az 1923. XXXIX. t.-c. kifejezetten kártérítési kamatot intézményesített; alapja és magas mértéke causájaként a magyar korona értékcsökkenése folytán a hitelezőt sújtó kárt szolgált. A gyakorlat azonban teljesen elszakadt a törvény fundamentumától és nem kutatva azt, hogy a hitelezőnek valorizációs vagy egyéb kára van-e egyáltalán, egyszerűen késedelmi kamatként, sőt perkamatként fogta fel és ítélte meg következetesen az 1923. XXXIX. t.-c. magas %-u kamatát. Talán a fogalmak tisztulásának eredménye, vagy még inkább gazdasági viszonyaink lassu javulásának, a kamatviszonyok konszolidálódásának következményeként a Curia most ismét kidomborítja

* Itj. dr. Nagy Dezső „Jogbizonytalanság a kamatkérdésekben“ I. évf. 27. oldal Blau György dr. „Kamat valorizált tőke mellett“ I. évf. 73. ojd., Beck Salamon dr. „Váltóper és magasabb kamat“ I. évf. 125. ojd., dr. Varrnai István „Kamatproblémák“ II. évf. 81. ojd.

a törvény eredeti intencióját és a kártérítési gondolat hangsúlyozásával réamutat arra, hogy az adós csak akkor tartozik az itt megjelölt magas kamattal, ha a hitelezőnek tényleges valorizációs kára van. A VII. tanács újabb ítéleteiben következetesen megállapítja, hogy az 1924. év végétől a magyar korona árfolyam értékében nemhogy romlás, sőt némi állandósultnak mondható javulás állt be: nincs tehát alapja az 1923. XXXIX. t.-c.-ben meghatározott kárcamatok megítélésének (7918/19—1926 május 20.); mert ez a törvény a korona értékcsökkenéséből keletkezett kár megtérítését célozza, a mai viszonyok között pedig ez nem indokolt. (119/1926—1926 június 10.) Mind-ezen esetekben a törvényes 5% kamatot ítéli meg.

A gazdasági szükség nyomása alatt az elmúlt 10 évben legfőbb bíróságunk oly gyakran volt kénytelen a *lex lata* rugalmas kereteibe annak szellemétől és rendeltetésétől idegen megoldási formákat szorítani, hogy végre örömmel üdvözölhetünk minden olyan kísérletet, amely amellett, hogy a jogi fogalmak szubtilitását és a törvény eredeti céljait hangsúlyozza, nincsen diszharmoniában az élet jelenségeivel, sőt azokat tükrözve és azokra visszahatva gazdaságunk lassu, de állandó gyógyulására mutat.

Biztosítási összeg valorizációja. Felperest 1913 november 7-én tűzkár érte, amelyből kifolyólag a biztosító társaságot 22.500 korona kár erejéig perelte. Az 1924. évi március hó 30-án hozott és jogerőre emelkedett elsőbírósági ítélet a fenti tőkét és ennek 1914 február 15-től számított 5%-os kamatait ítélte meg. Alperes biztosító társaság a marasztalási összeget 1924 április 23-án megfizette. A felperes ezen ítélet után az értékkülönbözet megfizetésére is pert indított. A két elsőfoku bíróság elutasító álláspontjával szemben a Kuria P. VII. 221/926. sz. határozattal az értékkülönbözet 20%-át megítélte, azzal az indokolással, hogy a megítélt követelés 1914 február 15-én esedékké vált és alperes az összes perbeli körülmények figyelembevételével a 20%-os valorizációt köteles túrni, mert a valorizáció alapja nem az adós vétkessége, hanem a fizetés idejéig beállott pénzromlás.

Ez az ítélet elvileg is figyelmet érdemel, főként azon negatív körülménynél fogva, hogy az indokolás hallgat arról, hogy biztosítási szerződésből eredő igényről van szó, amely igényeket a valorizációs javaslat lényegben kiveszi a valorizáció alól. A Kuria indokolása szerint arra kell következtetni, hogy a részleges valorizációnak a Kuria akkor is helyet adott volna, ha a valorizáció magában az alapperben érvényesített volna. Csupán annyi megszorítást tesz a Kuria, ezt sem kifejezetten, hanem csak az indokolásból kivehetően, hogy a biztosítási összeg esedékkességéig bekövetkező